

Fransızcada İlgeç Tümlenci ve Dolaylı Tümlenin Biçimsel-Sözdizimi Aktarması ve Yanlış Çözümlemesi

Yusuf TOPALOĞLU¹

Öz

Bu araştırmada, Fransızcada yer alan ilgeç tümlenci ile dolaylı tümlenin farklı bir dilbilgisel ulama aktarmasının incelenmesi, bunların biçimsel-sözdizimi yönünden farklılıklarının ve benzerliklerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu iki tümlenin aktarması ve biçimsel-sözdizimi farklılıkları ve benzerlikleri, Türk üniversite öğrencilerinin bu yapıları kullanırken, bunlarla ilgili yanlış üretmelerine yol açmıştır. Bu araştırmada öğrencilerin söz konusu konularla ilgili farklı nedenlerden ötürü ürettikleri yanlışların değerlendirilmesi ve çözümlenmesi hedeflenmiştir. Bu dilbilgisel ulamların aktarma yoluyla başka bir dilbilgisel ulama dönüşebildikleri, yapısal, biçimsel ve sözdizimsel bakımdan farklılıklar sundukları ve bundan ötürü öğrencilerin farklı nedenlerden dolayı değişik yanlışlar ürettikleri saptanmıştır. Öğrencilerin bu konularla ilgili gerek dil içi gerekse dil dışı yanlış nedenlerinden kaynaklanan yanlış türlerini yaptıkları anlaşılmıştır. Sırasıyla bu yanlışlarından en çok seçme, daha sonra dizim, eksiltme ve ekleme yanlış türleri ile karşılaşmıştır.

Anahtar Sözcükler

dilbilim
biçimsel-sözdizimi
Fransızca
ilgeç tümlenci
dolaylı tümlenç
yanlış çözümlemesi

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 23.03.2023

Kabul Tarihi: 17.04.2023

Doi:
10.20304/humanitas.1270017

Morphosyntactic Translation of Complement Indirect Object and Prepositional Complement in French and Error Analysis

Abstract

In this research, it is aimed to examine the translation (transfer) of the French prepositional complement and the indirect complement to a different grammatical category, to reveal their differences and similarities in terms of morphosyntax. The translation of these two complements, and their morphosyntax differences and similarities have led Turkish university students to produce errors about these structures when using them. In this research, it is aimed to evaluate and solve the errors that students make for different reasons related to the issues in question. It has been found that these grammatical categories can turn into another grammatical categories through translation; they differ structurally, formally, and syntactically, and therefore students produce different errors for different reasons. It has been understood that students do the wrong types of intralingual and interlingual errors reasons related to these subjects. Respectively, the most common of these errors were encountered with the error types of selection, then order, omission, and addition.

Keywords

linguistic
morphosyntax
French
preposition
indirect object
error analysis

About Article

Received: 23.03.2023

Accepted: 17.04.2023

Doi:
10.20304/humanitas.1270017

¹ Dr. Öğr. Üyesi İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, yusuf.topaloglu@iuc.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2832-6902

Giriş

Antik Çağ'da dini metinlerin yorumlanıp incelenmesi ve filolojiye ilgi duyulmasıyla dilbilim çalışmalarına başlanır ve 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başlarında bu alanda, yoğun olarak tarihsel ve karşılaştırmalı çalışmalar yapılır ve dilbilim araştırma alanı, yeniden biçimlenene kadar birçok değişikliğe uğrayarak evrilir (Kerimoğlu, 2014, s. 22). Bu değişim süreci içinde, 20. yüzyılda tipbilimsel araştırma ve incelemeler sonucunda özellikle Greenberg'ün (2002, s. 193-195) avrasyatik 8 büyük dil ailesi içinde yer alan, incelenmeye uygun 30 dilin yalnızca biçimlerini ve sözcük dizimlerini tipolojik dizim temelinde incelemesi ve Dolgopolsky'nin (2008, s. 49-83) nostratik dil aileleri çerçevesinde toplamda 10 büyük dil ailesini oluşturması; Saussure'ün yapısalcılığı kurması ve Noam Chomsky'nin *Üretici-Dönüştürsel Dilbilgisi Kuramını* geliştirmesi günümüze kadar gelen önemli dilbilimsel gelişmeler olarak sıralanabilir.

Dilbilim, uygulamalı bir disiplin olduğu kadar kuramsal bir bilimdir. Dilbilimin, anlam açısından dili inceleyen *anlambilim*; dilin seslerini dilsel iletişim dizgesindeki işlevleri açısından ele alan *sesbilim*, insan dillerinde kullanılan ses birimlerinin özünü inceleyen *sesbilgisi*, sözcük biçimlerini ele alan *biçimbilim* ve bir dilde sözcüklerin sırasını ve tümcelerin oluşumunu düzenleyen kuralları inceleyen *sözdizimi* olmak üzere geleneksel alt dalları bulunur (Topaloğlu, 2022, s. 10). Dilbilim, bir dilin köken bilgisi, oluşum süreci ve tarihi gelişimi, iletişim aracı olarak kullanımı, öğretilmesi ve öğrenilmesi, söyleyişi, dil bozuklukları gibi alanlarda da önemli araştırma, inceleme ve uygulama yapılmasıyla ilgilenen bir alandır. Dil özelliklerini bulup incelemek ve bunlara göre dilleri sınıflandırmak, dillerin gelişim süreçleri ve kökenleri ile ilgili gerekli ve aydınlatıcı bilgileri vermek için, dilleri karşılaştıran karşılaştırmalı dilbilim ve dillerin tarihleri üzerinde araştırma yapan, konuşulan dilleri ele alan, dilin zaman içindeki gelişimini ve buna bağlı olarak değişimini inceleyen, dilin art zamanlı olarak yapısını çözümleyen tarihsel dilbilim ile bu alan daha çok gelişir (Martin, 2002, s. 16-17). Böylece dilbilimin sesbilim, sesbilgisi, anlambilim, biçimbilim ve sözdizimi olmak üzere beş geleneksel alt alanının ortaya çıkması bu gelişmelerden biridir. Bunlardan biçimbilim ve sözdizimi birleşerek biçimsel-sözdizimi (fr. morphosyntaxe) adı altında yeni bir alt alanı oluştururlar.

Dilbilimin alt alanı olarak biçimbilim ve sözdizimi farklı düzeylerde yer alsalar da dilsel yapıların oluşum kuralları üzerine yoğunlaşırlar. Bir dildeki en küçük anlambirimleri olan biçimbirimleri, eylem çekimi, belirteç, ad, ön ad, adıl ve belirleyici gibi değişken sözcük biçimlerini ve sözcüklerin yapısını araştırıp inceleyen biçimbilim, iki biçimbirimin

birleşmesiyle anlam kazanır. Bunlar tek başına kullanılabilen, bir anlamı bulunan ve bağımsız sözcük olan *biçim* (birimcik) (fr. morphe) ve tek başına kullanımı bulunmayan, yalnız başına anlamı olmayan ancak başka bir biçimle birleştiğinde *bir şeyin bilimi* anlamına gelen ve bir bağımlı biçimbirim olan (fr. -ologie) biçimbirimlerdir. Sözdizimi sözcük dizimlerini ve sözcükleri oluşturan biçimbirimlerin birleşim kurallarını, tümcelerin oluşumunu inceler. Ayrıca bir tümcenin oluşumunu sözcüklerin dizim sırası, sayı ve cinsiyet yönünden birbirleriyle uyumları gibi olguları ve bunların ilişkilerini ele alır (Rissman, Legendre, & Landau (2013), s. 1-4; Dubois, Jean et al, 2002, s. 226; Maingueneau, 1994, s. 9-10; Feuillet, 1988, s. 35-58). Sözcük gerek biçimbilim gerekse sözdiziminin temel araştırma konularının başında gelir. Bu bağlamda, anlambirimlere (fr. monème) eklenen ses veya yazım biçimlerini biçimbilim incelerken, bunların tümcedeki dizimlerini sözdizimi ele alır. Ancak anlambirim ile biçimbirim çoğu zaman aynı yapılanmış gibi algılanırlar. Anlambirim, Amerikan terimbiliminde biçimbirimin eş değeri olarak gösterilir ancak Anglosaksonlar bunu ayrı bir yapı olarak ele alıp sözlüksel anlambirim (fr. monème lexical (lexème) / mot plein) ve dilbilgisel anlambirim (fr. monème grammatical / mot vide) olmak üzere iki farklı yapıda incelerler. İlk eklelemenin en küçük birimi olan anlambirim, bir anlamdan (fr. signifiée) ve bir biçimden (fr. signifiant) oluşur (Mounin, 2012, s. 218). Örneğin; *dénationalisation* (özelleştirme) sözcüğü, beş anlambirimden oluşur: *dé-*, *-nation-*, *-al-*, *-is-*, *-ation*. Bu anlambirimlerden *-nation-* → tek başına anlamı olan sözlüksel anlambirimken, *dé-* → olumsuzluk, *-al-* → ön ad, *-is-* → eylem ve *-ation* → ad anlamını veren birer dilbilgisel anlambirimlerdir. Böylece *-nation-* anlambirimi, tek başına kullanımda anlamı bulunan bir kavrambirimken (fr. sémantème) yani sözlükbirimken (fr. morphème / mot lexical (lexème)), *dé-*, *-al-*, *-is-*, *-ation* tek başlarına anlamları olmayan dilbilgisel biçimbirimlerdir (fr. morphème / mot grammatical) (Martinet, 1980, s. 16; Tesnière, 1959, s. 53). Bu bağlamda anlambirim, sözcüğü oluşturan her ayırıcı özelliğin kattığı anlamla ilgilenirken, biçimbirim sözcüğü ayrı bir inceleme alanı olarak ele alır ve sözcüğün biçimsel görünüşü ile ilgilenip en küçük ayırıcı biçimini (biçimbirim) biçimsel yönden inceler.

Biçimbirimler, *étudiant-e-s* / *öğrenci-ler*, *ment-eur* / *yalan-çı* örneklerindeki gibi dişil veya çoğul yapma ya da türetme gibi sözcüklerin yapısında bulunan ve biçim veya anlam değiştirici en küçük sesbirimlerden oluşan dilsel olgularla ilgili kuralları inceler. Dilbilgisel yönden geçerli ve kabul edilebilir tümcelerin kurulmasına ilişkin geniş bir bilgiyi kapsayan sözdizimi, sözcüklerin tümce içindeki dizimlerini ve tümce kurmak amacıyla sözcüklerin bir araya getirilebileceği yöntemleri inceleyip belirler. Örneğin; *je parle bien le français* / *ben Fransızca'yı iyi konuşurum* tümcelerine bakıldığında, Fransızca bir tümce kuruluşunun *özne-*

yüklem-(belirteç)-nesne diziminden oluştuğu ve Türkçenin *özne-nesne-(belirteç)-yüklem* biçiminde bir dizime iye olduğunu sözdizimi inceler. Böylelikle biçimsel-sözdizimi alanının sınırları, nitelikleri biçimsel ve sözdizimsel ilkelerle belirtilebilen dilbilgisi ulamlarının incelenip çözümlenmesiyle belirlenir. Bu bağlamda biçimsel-sözdizimi, dilbilgisel açıdan kurallı bir tümce kurmayı sağlayan yapıların sözcük biçimlerini, ad ve eylemlerin düzensiz değişkenlerini, düzenli ve düzensiz ad çekimlerini ele alır. Öte yandan biçimsel-sözdizimi, ad önünde veya arkasında konumlanan ön adlar, tanımlıklar, eylemler, ilgeçler, belirteçler, adılar gibi sözdizimsel ulamları ve bir tümceyi veya tümce içinde kullanılan sözcükleri, sözcük gruplarını ve dizimlerini bir düzene koyar (Feuillet, 1988, s. 35-58; Lilia Rissman, Geraldine Legendre, and Barbara Landau, 2013, s. 1-4). Bu dilbilgisel yapıların ulamları, başka bir dilbilgisi ulamına aktarması yapılıncaya değişebilir. Yan tümceler ile sözdizimsel bileşen sınıfları arasındaki koşutluğu en çok kuramsallaştıran dilbilimcilerden biri olan Tesnière (1959, s. 361-626), bir dilbilgisi ulamını başka bir dilbilgisi ulamına dönüştürmekten oluşan *aktarma* (fr. translation) düzeneğini öne sürmüştür. Aktarma kavramını, “bir sözlükbirimi bir dilbilgisi sınıfından bir başkasına geçirme olarak tanımlayan Vardar (2002, s. 15-16), bu kavramın sözcük sınırları içinde eylemin temel nitelikli olduğu varsayımına dayandığını ve Tesnière’in kuramında önemli bir yer tuttuğunu belirtir”. Biz de çalışmamızda Tesnière’in bu kuramını temel alarak, Fransızcadaki ilgeç tümleci ile dolaylı tümlecin (fr. complément d’objet indirect) biçimsel-sözdizimi aktarmasını inceleyeceğiz.

Dilbilim alanındaki gelişmelerden bir diğeri ise, özellikle 1950’li yıllarda ortaya çıkan, dilbilimin başlıca araştırma konusu olan dilin edinimi, öğrenimi ve öğretimiyle ilgili uygulanabilir etkin yöntem ve tekniklerin ortaya konmasını amaç edinen karşıtsal dilbilimdir. Bu alana bağlı olarak yabancı bir dilin öğrenimi ve öğretimi sürecinin daha etkin yapılabilmesi, bu süreçte kullanılmak üzere etkili yöntem ve tekniklerin ortaya konması, yabancı dil öğrenimi sürecinde öğrencilerin yanlış üretimleri ve bunların incelenmesi amacıyla dilbilgisi yapıları, sözdizimi özellikleri, sözcük incelemeleri başta olmak üzere diller arasında karşıtsal bakımdan birçok araştırma ve inceleme Odlin (1997), Corder (1981), Lado (1957), Fries (1945), vd. gibi dilbilimciler tarafından yapılmaya başlanır. Bu dilbilimcilerden Corder, yanlış inceleme yöntemini geliştirir ve yabancı dil öğrenimi ve öğretimi sürecine ilişkin yürüttüğü araştırmalarında yanlış türlerinin ortaya çıkış nedenlerine, bunları çözümleme ve inceleme yöntemlerine yoğunlaşır. Fries ve Lado vd. söz konusu süreçte ortaya çıkan eksiklikleri ve yanlışları gidermek amacıyla dilbilgisi karşılaştırmaları yaparak yöntem ve teknikler üretmeyi hedeflerler. Bu araştırma sürecinde Corder ve Lado, öğrencinin ana dilinde bulunan dilbilgisi

yapılarını öğrendiği yabancı dile *aktarabildiği* (fr. transfert) ve bu aktarma olgusunun yabancı dil öğrenim sürecine olumlu veya olumsuz yönden etki edebildiğini ileri sürerler. Olumsuz aktarmalar, yabancı dil öğrenim sürecini zorlaştırdığı gibi iki dil arasında *girişiklik* (fr. interférence) olarak nitelendirilen olguya neden olur. Bu olgu da yabancı dil öğrenimi sürecinde öğrencinin birbirinden farklılık sunan yanlış türlerini üretmesine yol açar (Debyser, 1970, s. 31). Böylece her araştırmacı yanlış incelemesi ve çözümlemesi sürecini farklı biçimde çalıştığı için, karşılaştırma esasına bağlı olarak birçok yanlış türünün ve bu türlerin nedenlerinin birbirine eşit veya benzer olmak üzere birden fazla sınıflandırması belirir. Bu sınıflandırmalardan birini Corder *seçme* (*S*) (fr. sélection), *ekleme* (*E*) (fr. addition), *eksiltme* (*EK*) (fr. omission) ve *dizim* (*D*) yanlış (fr. mauvais ordre) türleri olarak ileri sürer. Ayrıca bunlara neden olan *girişiklik*, *aşırı genelleştirme* (fr. surgénéralisation), *yanlış yorumlama* (fr. interprétation fausse), *düşük üretim* (fr. sous-production) ve *yanlış üretimi* (fr. production d'erreur) olmak üzere dil içi (fr. intralinguale) ve dil dışı (fr. interlinguale) yanlışlar ortaya çıkar. Öğrenci, yanlış olan biçimbirim, yapı ya da kullanımı tercih ederek *seçme*, bulunmaması gereken bir dilsel yapıyı kullanması sonucu *ekleme*, tümce oluşumu sırasında sözcük sıralaması, sözcük çekimi veya eylem çekimi yanlış üreterek *dizim* ve işleve koyması gereken bir biçimbirimi veya yapıyı kullanmaması sonucunda *eksiltme* yanlış türünü yapar. Öğrenci bu yanlış türlerini şu nedenlerden ötürü üretir:

Girişiklik: Öğrencinin öğrenmiş olduğu bir dildeki yapı biçim veya kullanımı, yeni öğrendiği bir dile olumsuz aktarması.

Aşırı genelleştirme: Öğrencinin bir dildeki bir yapıyı, biçimi veya kuralı, öğrendiği aynı dildeki veya farklı bir dildeki başka bir yapı, biçim veya kural üzerine genelleştirmesi.

Yanlış yorumlama: Öğrencinin öğrendiği dilde kabul edilen yapı, biçim veya kullanımdan kendine göre doğru veya yanlış çıkarımda bulunması.

Düşük üretim: Öğrencinin öğrendiği bir dildeki yapıları kullanmaktan kaçınması.

Yanlış üretimi: Öğrencinin yeni öğrendiği dili konuşurken veya yazarken daha önce öğrenmiş olduğu dile benzetmesi veya bunu farklı görmesi (Ayrıntılı bilgi için bkz. Bosnalı & Topaloğlu, 2018, s. 1207; Jabeen, 2015, s. 56; Corder, 1981, s. 36; Odlin, 1997, s. 36-38). Bu bağlamda biz de araştırmamızda, Corder'in yanlış türleri sınıflandırmasını kullanmayı uygun bulmaktayız.

Bu araştırma, Fransızca öğrenen Türk üniversite öğrencilerin yaptıkları yanlışlar üzerinde ortaya konmuştur. Fransızca öğrenen Türk üniversite öğrencilerin yaptıkları yanlışlar ile ilgili yapılan birçok değerli ve önemli araştırma vardır. Şavlı & Güler'in (2014, s. 146)

belirttiği gibi, bu çalışma ve araştırmalarda, en çok üretilen yanlışlar olarak önem sırasıyla *dilbilgisi kuralları*, *yanlış sözcük seçimi*, *yazım yanlışları* ve *sözdizimsel yanlışlar* sıralanabilir. Gerçekten farklı yıllarda Karagöz (2020), Arslan & Baştürk (2020), Özçelik (2019), Erbaş (2019), Serdaroğlu (2019), Karan (2016), Türkoğlu & Çavdar (2015), Alan (2005; 2013), Delen Karaağaç (2012), Topçu Tecelli & Özçelik (2007) gibi araştırmacıların yaptıkları değerli çalışma ve araştırmalar, Şavlı & Güler'in bu konuya vurgu yapmak üzere öne sürdükleri görüşlerini doğrular niteliktedir. Diğer taraftan, Fransızcadaki ilgeç tümleci ile dolaylı tümlecin biçimsel-sözdizimi aktarmasına ilişkin üretilen yanlışlar üzerine özgün ve ayrıntılı bir araştırma veya çalışma şimdiye kadar yapılmamıştır. Bu nedenle Türk üniversite öğrencilerin Fransızca öğrenim sürecinde ürettikleri yanlışların dilsel boyutunun ilgeç tümleci ile dolaylı tümlecin biçimsel-sözdizimi aktarması kullanımını bağlamında incelenmesi önem arz eder.

Bu bağlamda Fransızca ilgeç tümleci ile dolaylı tümleci biçimsel-sözdizimi aktarması bakımından incelemeyi ve bu ulamın değişkenliklerini biçimsel ve sözdizimsel yönden açıklamayı, Fransızcadaki farklı yönlerini sınırlamayı ve bu bağlamda aşağıdaki sorulara yanıt bulmayı amaçlamaktayız.

- Fransızcadaki ilgeç tümleci ile dolaylı tümleç ulamları veya oluşumları yapısal ve biçimsel olarak nasıldır? Bunların biçimsel bakımdan sözcük dizimindeki grupları nedir ve bunlar sözdizimsel yönden bir tümcenin neresinde görev görürler? Bunların birbirleriyle olan aktarması nasıldır?
- Dolaylı tümleç, yapısal ya da biçimsel açıdan farklı bir dilbilgisel ulama aktarması yapılırsa, işlevsel açıdan aynı görevi yerine getirir mi ve başka bir biçime aktarması oluyorsa, aktarması yapılmış olduğu ulamın dilbilgisel türü nedir ve bu ulam, sözdizimsel olarak tümcenin neresinde dizilir?
- Türk üniversite öğrencilerinin bu ulamların aktarmasını kavrayamadıkları için mi yanlışlar üretmektedirler yoksa bu yanlış üretimlerinin başka bir nedeni mi vardır? Öğrencilerin bu konuyla ilgili en sık yaptıkları yanlış türü ve nedeni ne olabilir?

Bu sorulara yanıt bulmak için biz bu araştırmada biçimsel, dilbilgisel ve sözdizimsel özellikleri birbirinden farklı görünen ancak arasında bir bağıntı bulunan iki dilbilgisel yapıyı inceleyip aktarmasını ortaya koyarak, Fransızca öğrenen Türk üniversite öğrencilerin gerek bu bağıntıdan gerekse her iki ulamın yapısal ve sözdizimsel özelliklerinden ötürü ürettikleri yanlışları Corder'in yanlış sınıflandırmasını temel alarak inceleyeceğiz.

Bu çerçevede, Fransızca ilgeç tümleci ile dolaylı tümleç tanıtılıp, bunların kuramsal çerçeveleri çizilerek, çalışmanın sorunsalı üzerine bir varsayım öne sürülecektir. İnceleme kısmında, benimsenen yöntem geniş hatlarıyla açıklandıktan sonra, elde edilen bulgular değerlendirilip, ileri sürülen varsayım sınırları içinde tartışılacaktır.

1.1. Fransızca İlgeç Tümleci

İlgeçler, bir tümce içinde tek başlarına kullanıldıklarında herhangi bir anlam taşımayan ve sayı ve cinsiyet yönünden değişmeyen, *à* (-e, -a), *de* (-den, -dan), *chez* (-e, -a), *avec* (ile) gibi basit ve *à cause de* (-ın yüzünden), *en face de* (karşısında) gibi birleşik biçimde türleri bulunan dilbilgisel ulamlardır. Herhangi bir biçimbirim almayan, sözcükleri, sözcük gruplarını, sözcük dizimlerini veya tümceleri birbirine bağlama görevi gören bu ulamlar yalnızca bu görevi yerine getirdikleri zaman birbirinden farklı anlam ilişkileri yüklenirler (Grevisse & Goosse, 2011, s. 1373; Ergin, 2009, s. 348; Korkmaz, 2009, s. 1052; Delatour, Jennepin, Léon-Dufour ve Teyssier, 2004, s. 160; Choi-Jonin & Delhay, 1998, s. 172). Fransızcada özellikle *après* (sonra), *avant* (önce), *contre* (-e karşı), *depuis* (-den beri), *derrière* (arkasına, arkasında) ve *devant* (önünde) gibi bazı ilgeçler, kimi zaman ilgeç kimi zaman da belirteç görevi görebilirler (Delatour, Jennepin, Léon-Dufour ve Teyssier, 2004, s. 168). Örneğin; “j’ai retourné chez moi *après* (ilgeç) la pièce / oyundan *sonra* eve geri döndüm; j’ai regardé la pièce, *après* (belirteç), j’ai retourné chez moi (oyunu izledim, *sonra* eve geri döndüm)”. Ayrıca Fransızcada sadece *de* ve *à* ilgeçleri, tekil ve çoğul belirli tanımlıklar ile *à le* → *au* (au Japon / Japonya’da) / *à les* → *aux* (aux États-Unis / Birleşik Devletler’de) ve *de le* → *du* / *de les* → *des* biçiminde bir *karişım* (fr. amalgame) oluşturabilirler. Fransızcada ilgeç ulamını başına getirilen her dizim veya ilgeçsel her türlü söyleyiş ilgeç dizimini oluşturur. Bu dizim içinde ilgeç yalnız başına yer alamayıp kesinlikle bir ad veya ad tümleci ile görev görür (Choi-Jonin & Delhay, 1998, s. 195). Bu ulamlar arasında sadece *à*, *de*, *en* eşgüdümlü ya da sıralı ilgeç gruplarında, “*demain, je vais à Paris et à Lyon / yarın, Paris’e ve Liyon’a gidiyorum*” örneğinde görülebileceği gibi her kullanımda tekrar edilmek zorundayken, geriye kalan ilgeçlerin tümünün tekrarı, örnekteki gibi ilk kullanımdan sonra isteğe bağlı olabilir. Ayrıca yalnız başlarına kullanılan ilgeç dışında kimi durumlarda ilgeç dizimi, “*mon collègue est allé à Paris avec ses amis; mon collègue est allé à Paris. / iş arkadaşım arkadaşlarıyla Paris’e gitti; iş arkadaşım Paris’e gitti.*” örneğindeki gibi, tümcenin anlamında bir değişikliğe yol açmaması koşuluyla kaldırılabilir. Ancak “*cette maison est à moi / *cette maison est ...*” örneğinde görülebileceği gibi nitelik belirten eylemlere ekli olan ilgeçler kesinlikle kullanımdan çekilemezler. Diğer taraftan tek başına kullanılan ilgeçler, “*la voiture de mon père est en panne (babamın arabası arızalı) → *De mon père la voiture est*

en panne” biçiminde tümce içinde asla yer değiştiremezken, ilgeç dizimlerinin “il y a un livre sur la table → *Sur la table*, il y a un livre (masanın üzerinde bir kitap var)” örneğindeki gibi tümce içindeki konumu farklılık gösterebilir. Tablo 1’deki gibi Fransızcada ilgeçler, her zaman kendilerinden sonra gelen bir tümleçle işlev görürler (Grevisse & Goosse, 2011, s. 1373-1376; Delatour, Jennepin, Léon-Dufour ve Teysier, 2004, s. 160-168; Choi-Jonin & Delhay, 1998, s. 172-173).

Tablo 1

İlgeç Dizimleri²

<i>İlgeç + adıl</i>	→	Je pense à toi. / Seni düşünüyorum.
<i>İlgeç + ad dizimi (ad grubu)</i>	→	Je viens de l’école. / Okuldan geliyorum.
<i>İlgeç + belirteç</i>	→	D’ici, dix minutes. / On dakikaya oradayım.
<i>İlgeç + ad-eylem</i>	→	Je commence à faire du sport. / Spor yapmaya başlıyorum.
<i>İlgeç + ilgeç dizimi</i>	→	Elle sort de chez le dentiste. / Dişçiden çıkıyor.
<i>İlgeç + ön ad + ad dizimi (ad grubu)</i>	→	Il a acheté de jolies roses. / Güzel çiçekler satın aldı.

Fransızcada sayıca çok olan ilgeç dizimi (grupları), ad, eylem, ön ad, belirteç ve tümce tamamlayıcı gibi dilbilgisel ulamlarının tümleci görevini görebilir. Ayrıca ilgeç ulamı birden fazla işlev görebilir. İlgecin bu özellikleri Tablo 2’de incelenebilir.

Tablo 2

Fransızca İlgecin Tümleç Görevleri ve Sözdizimsel İşlevleri

İşlev	Örnek	Tümleç görevi
Tümleç	[La voiture] de mon père est rouge. / Babamın arabası kırmızıdır.	Ad tümleci
Zaman	[Demain] dès l’aube. / Yarın şafakta.	Belirteç tümleci
Yer	Je [vais] à l’école. / Okula gidiyorum.	Eylem tümleci
Biçem	Avec un peu de chance, [on pourra arriver à l’heure]. Az şansla, zamanında varabiliriz.	Tümce tamamlayıcı
Neden	Grace à toi, [j’ai réussi]. / Sayende başardım.	Tümce tamamlayıcı
Sonuç	L’examen était très difficile, de là l’inquiétude des étudiants.	Tümce tamamlayıcı

² Tablo 2’deki veriler, Choi-Jonin, I., & Delhay, C.; Presses Universitaires de Strasbourg tarafından yayımlanmış olan “Introduction à la méthodologie en linguistique (1998, s. s. 172-173. Yayın hakkı 1998) ve (Grevisse, M. & Goosse, A.; Groupe De Boeck, tarafından yayımlanmış olan “Le bon usage: grammaire française” (2011, Duculot, s. 1373-1395). Yayın hakkı 2011) adlı çalışmalarından derlenerek hazırlanmıştır.

	Sınav çok zordu, bu da öğrencileri endişelendirdi.	
Amaç	Le sport est [bon] <i>pour</i> ta santé. / Sağlığın için spor iyidir.	Ön ad tümleci
Zıtlık	[Contrairement] à toi, j'ai réussi. / Senin aksine ben başardım.	Belirteç tümleci
Koşul	Tu ne peux pas [sortir] <i>à moins de</i> terminer tes devoirs. Ödevini bitirmedigin sürece dışarı çıkamazsın.	Eylem tümleci

Tablo 2'de görülebileceği gibi, Fransızcada ilgeç dizimlerinin çeşitli işlevlerde tümleç görevleri bulunur. Sonraki başlık altında dolaylı tümleci tanıtarak, ilgeç tümleci ile olan aktarma ilişkisini beraber açıklayıp göstermeyi uygun buluyoruz.

1.2. Fransızca İlgeç Tümleci ile Dolaylı Tümlecin Aktarması

Geleneksel dilbilgisinde, yüklem anlamını tamamlayıp netleştirmek ve kimi zaman yüklemi pekiştirmek için sözcük ya da sözcük dizimi biçiminde düz tümleç, nesne, dolaylı tümleç, ilgeç veya belirteç tümleçleri görev görür (Vardar, 2002, s. 147). Bunlardan dolaylı tümleç, Fransızcada dolaylı (nesne) tümleç olarak adlandırılır. Fransızcada bir sözcük ya da sözcük grubundan oluşabilen dolaylı tümleç, dolaysız nesne gibi yükleme doğrudan bağlanmaz. Tümce içinde dolaysız nesne ögesinden her zaman daha sonra yer almasından ötürü, ikinci nesne (fr. objet second) olarak da adlandırılan dolaylı tümleç, yüklem anlamını tamamlamak amacıyla bir ilgeç aracılığıyla dolaylı yoldan yükleme bağlanır. Öznenin yaptığı iş, oluş ve hareketi dolaylı olarak alan varlık veya nesneyi (şeyi) temsil eder. Tümce içinde dolaylı tümleci bulabilmek için, işlev gören ilgeçle beraber yükleme *kime* (fr. à qui), *neye* (fr. à quoi), *kimden* (fr. de qui), *neyden* (fr. de quoi), *kime karşı* (fr. contre qui), *neye karşı* (contre quoi) *kim üzerinde* (fr. sur qui) *ne üzerinde* (fr. sur quoi) gibi sorular yöneltilir. Fransızcada dolaylı tümleci dolaysız nesneden (fr. complément d'objet direct) ayıran en önemli özellik, yükleme nesne arasına ilgecin aracılık etmesidir. Böylece dolaylı tümlecin birden fazla özelliği bulunur (Grevisse & Goosse, 2011, s. 333-338). Fransızca dolaylı tümleç ögesinin Grevisse & Goosse'dan (s. 333-338) topladığımız bu özelliklerini örnekleyerek gösterelim.

- Fransızcada dolaylı tümleç özel ad, ad dizimi veya ad grubu olabilir.
 - Je téléphone *à mon ami* (Arkadaşıma telefon ediyorum).
 - Je doute *de son arrivée* (Varmış olduğundan şüphe ediyorum).
- Bir dolaylı tümleç özel ad, ad dizimi veya ad grubu yerine kullanılmış adıl da olabilir.
 - Je pense *à eux* (Onları düşünüyorum).
- Dolaylı tümleç, eylemlilik veya eylemlilik grubu da olabilir.

- Mon père pense *à faire construire une petite maison en pierre* (Babam, taştan küçük bir ev inşa ettirmeyi düşünüyor).
- Fransızcada dolaylı tümleç, yantümce diziminde de olabilir.
- Je pense *à ce que tu m’as dit* (bana söylediğin şeyi düşünüyorum).

Fransızcada dolaylı tümlecin oluşumu için mutlaka bir ilgecin yüklem ile dolaylı tümlecin oluşumları arasında aracılık etmesi gerekir. İlgeç kullanımını ve dizimini ortadan kaldırmak amacıyla da ilgeçle beraber ondan sonra gelen dizim ya da grup yerine tonik adılar (fr. pronom tonique), nötr adılar (fr. pronom neutre), adıl tümleçler (fr. pronom complément) işleve konulabilir; sözün özeti adılaştırma (fr. pronominalisation) yapılabilir. Bu adılaştırma ilgeç dizimini ve aynı zamanda dolaylı tümleci aynı anda aktarmaya uğratar. Bu durumu Tablo 3 üzerinde örnekleyerek özetleyelim.

Tablo 3

İlgeç dizimini adılaştırma³

Örnek	İlgeç dizimi	Kullanılan adıl	Aktarma Türü
1. - Je téléphone <i>à mon ami</i> . Je <i>lui</i> téléphone (Ona telefon ediyorum).	<i>à</i> ilgeci + kişi adı	lui, leur	Dolaylı tümleç
2. - Je doute <i>de son arrivée</i> . J’ <i>en</i> doute (Ondan şüphe ediyorum).	<i>de, du, de la, des</i> ilgeçleri + dizim	en	Dolaylı tümleç
3. - je viens <i>de l’école</i> (okuldan geliyorum). J’ <i>en</i> viens (oradan geliyorum). - Je vais <i>à l’école</i> (okula gidiyorum). J’y vais (oraya gidiyorum).	İlgeç + yer tümleci	y / en	Dolaylı tümleç
4. - Je pense <i>à mon chien / à ma maison</i> . (Köpeğimi / evimi düşünüyorum). J’y pense (onu düşünüyorum).	<i>à</i> ilgeci + hayvan / nesne adı	y	Dolaylı tümleç
5. - Je m’occupe <i>de faire du sport</i> (spor yapmakla meşgulüm). Je m’ <i>en</i> occupe (onunla meşgulüm).	<i>de</i> ilgeci + eylem ya da ön ad dizimi	en (nötr)	Dolaylı tümleç
6. - Mon père pense <i>à faire construire une petite maison en pierre</i> . Mon père y pense (Babam onu düşünüyor).	<i>à</i> ilgeci + sözcük dizimi/ tümce	y (nötr)	Dolaylı tümleç
7. - Je pense <i>à eux</i> .	İlgeç + tonik adılı	moi, toi, lui <i>etc.</i>	İlgeç tümleci
8. - Il téléphone <i>à ses amis</i> (Arkadaşlarına telefon eder).	İlgeç + dizim/grup		İlgeç tümleci

³ Tablo 3’teki veriler, Delatour, Y. & Jennepin, D. & Léon-Dufour, M. & Teyssier, B.; Hachette tarafından yayımlanmış olan “Nouvelle grammaire du français: Cours de civilisation française de la Sorbonne (2004, s. 73-87. Yayın hakkı 2004) adlı çalışmalarından derlenerek hazırlanmıştır.

	Il téléphone à elles (Onlara telefon eder). Il leur téléphone (Onlara telefon eder).	İlgeç + tonik adlı Adıl tümleç	moi, toi, lui etc. Lui,leur	Dolaylı tümleç
9.	J'ai cueilli des fleurs pour des amis . (Arkadaşlar için çiçek topladım). J'ai cueilli des fleurs pour eux . (Arkadaşlar için çiçek topladım).	Aynı ilgeç + dizim/grup	à ve de ilgeçleri dışında kalan ilgeçler	İlgeç tümleci
10.	- J'ai dit à ma femme d'être ici à l'heure . (Eşime zamanında burada olmasını söyledim). Je l' ai dit à ma femme (Eşime onu söyledim). - Mangez chaque fois que vous le voulez. (... que vous voulez manger / le = manger) (Her ne zaman isterseniz yemek yiyiniz) Je sais que tu es là . / Je le sais.	- de ilgeci + ad- eylem dizimi - ad-eylem yerine - yantümce yerine	le	Nötr adıl

Tablo 3'teki bilgilerden anlaşılacağı üzere, ilgeç diziminin adıl ulamına aktarması yapılabilir. Tablo 3'te 1'den 6'ya kadar olan sütunlarındaki veriler, dolaylı tümlecin başına bir ilgeç gerektirdiği ve ilgeçle birlikte kullanıldığında ilgeç tümlecine aktarması yapıldığı görülür. Ancak aynı zamanda bu ilgeç dizimlerinin dolaylı tümleç görevlerini de yerine getirdikleri anlaşılır. Daha açık ifade etmek gerekirse, dolaylı tümleç ile ilgeç tümleci aynı dizimden oluşurlar. Hangi ulamın incelendiğine bağlı olarak, adlandırma yapılır. İlgeç aracılığıyla her dizim eyleme bağlandığı için, Tablo 3'teki her örnek, ilgeç dizimi ve aktarma türü dolaylıdır. Dolaylı tümleç dizimini gösteren en önemli ve en sık kullanılan ilgeçler *à* ve *de* ilgeçleridir ancak "Je crois *en* Kevin, je compte *sur* toi" örneklerindeki *sur*, *en*, *avec*, *contre*, *après*, *dans* gibi kimi ilgeçler de bu ulamı oluşturabilir. Söz konusu dolaylı tümleç, Tablo 3'teki örneklerde görülebileceği gibi, oluşumları adıl yapısına aktarması olduğunda ilgeç aracılığı ortadan kalkar (Grevisse & Goosse, 2011, s. 337-338) ve dolaylı tümleç adıl tümlece dönüşmüş olur (Ayrıntılı bilgi için bkz. Topaloğlu, 2020). Tablo 3'ün 5. ve 6. sütunlarında yer alan eylemlilik veya eylemlilik grubu ve yantümce diziminde olan dolaylı tümleç türleri adıla aktarması yapıldığında, bu adıl türü nötr olur. 7. sütundaki *penser à* eylemi gibi bazı eylemlerden sonra *ilgeç + kişi adılı* olan tonik kullanımı zorunludur. Ancak 8. sütunda görülebileceği gibi dolaylı tümleç yapısal aktarmalara ve sözdizimsel değişkenlere iyedir. 9. sütundaki durumlarda dolaylı tümleç sadece tonik adıla aktarması yapılabilir zira *à* ve *de* dışında kalan ilgeçlerin yeniden kullanımı zorunludur. 10. sütunda *en* ve *y* adıları dışındaki kullanımlarda görev gören ve bütün adıl tümleç kullanımlarının işleve konulmadığı, bir sözcük, bir dizim ve hatta bir düşünceyi kısaltarak tümce içine yerleştirmek için dolaylı ilgeç türü *le* nötr adılına aktarması olabilir.

Bu bağlamda Fransızcada ilgeç tümleci ile dolaylı tümlecin aynı dizimden oluştukları ve dolaylı tümlecin ilgeç olmadan eyleme (yükleme) bağlanamayacağı anlaşılmıştır. Ayrıca dolaylı tümlecin ilgeç dizimi biçiminden bir adıl tümleş yapısına, ilgeç kullanımına gerek kalmadan aktarması yapıp dilbilgisel ulamının değişebileceği görülmüştür. Böylece ilgeç tümleci ile dolaylı tümleş arasında bir bağıntının olduğu saptanmıştır. Bu bilgiler ışığında, Fransızcadaki bu iki dilbilgisel ulamın birbirlerine bağımlılığı, yapısal farklılıkları ve çeşitli ulamlara aktarılmalarından ötürü, bunların kullanımlarında Türk üniversite öğrencilerin dil içi yanlışlar yapmaları beklenen bir olasılıktır. Ayrıca öğrencilerin bu tümleşlerin kullanımlarında dil dışı yanlışları yapmaları olası bir durumdur. Bu nedenle öğrencilerin bu ulamları kullanımlarında, bir yapının diğer yapılar üzerine genelleşmesi ve belirli yapıların sürekli işlev görmesi sonucunda yanlışların yapılmasına yol açan dil içi aşırı genelleştirmeden ötürü seçme ve dizim yanlışlarının daha sık üretileceği öne sürülebilir. Dil dışı yanlışları yapmaları durumunda, daha çok eksiltme ve dizim yanlışlarına tanık olunacağı ileri sürülebilir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Türk üniversite öğrencilerin yaptıkları yanlışları, yalnızca ilgeç tümleci ve dolaylı tümlecin kullanımı yönünden inceleyerek, yanlış nedenlerinin ve bunlardan ötürü ortaya çıkan yanlış türlerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Söz konusu araştırma, kendini gösteren bir sorunsala ilişkin bilgileri geliştirip, öğrenim ve öğretim sürecinde yararlarını çoğaltmak amacı güdülerek ve yanlışların saptanması, tanımlanması, açıklanması süreçleri temel alınarak nicel yaklaşım çerçevesinde değerlendirilmiştir.

2.2. Katılımcılar

Bu araştırma, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde yalnızca üçüncü sınıfta *Sözdizimi II* dersini alan öğrencilerden oluşturulan 57 kişilik bir örneklem üzerinde yürütülmüştür.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu konuyla ilgili incelenip çözümlenecek verilerin bütüncesini, daha çok önem verilmesi ve ciddiye alınması hesaba katılarak, öğrencilerin dönem sonu sınavları oluşturmuştur. Bu bütüncede 16 soru yer almaktadır ve bu soruların 1'i *à* ilgeci + kişi adı, 1'i *de* ilgeç değişkenleri + dizim/grup, 1'i *ilgeç* + *yer tümleci*, 1'i *à* *ilgeci* + *hayvan / nesne adı*, 1'i *de* *ilgeci alan eylem ya da ön ad dizimi*, 1'i *à* *ilgeci* + *sözcük dizimi/grubu ve tümce*, 1'i *ilgeç* + *tonik adlı*, 1'i *aynı ilgeç* + *dizim/grup*, 1'i *-de ilgeci* + *ad-eylem dizimi* olmak üzere sayıları

toplamda 9'dur. Ayrıca hem ilgeç hem de dolaylı tümleç olan bu dizimlerin *dolaylı tümlece* aktarmasını incelemek amacıyla 7 soru sorulmuş ve ilgeç + dolaylı tümleç diziminin altı çizilerek belirtilmiş ve bunun yerine tümceyi yeniden oluşturarak, bu dizimin bir adıl tümlece aktarması istenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Öğrencilerin dönem sonu sınavlarında yaptıkları toplam tümleç sayısı saptanmış, her tümleç kullanımının toplamı belirlenmiş ve yanlış çözümlemesi, öğrencilerin sadece ilgeç ve dolaylı tümleç kullanımlarıyla sınırlandırılmıştır. Bütüncede bulunan toplam yanlış ve doğru tümleç kullanımlarının sayısı saptanarak türlerine göre ayrılmıştır. Daha sonra, kullanılan tümleç detaylı çözümlenerek yapılan yanlışlar ortaya konmuştur. Bu yanlışlar ise, türlerine göre sınıflandırılmış ve bunların nedenleri ile ilgili gerekli bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca en sık üretilen yanlış türünden en az yapılan yanlış türüne doğru bir sıra izlenmiş ve yapılan yanlışlarla ilgili örnekler verilmiştir.

3. Bulgular

Dönem sonu sınavından elde edilen bütüncede, Tablo 4'te görülebileceği gibi, toplamda 912 tümleç kullanımının olması gerekir. Bu kullanımlardan %42 oranda 383 doğru kullanım söz konusuken, %58 oranda yarıdan fazlasının yani 529 bağlamın yanlış olarak üretildiği saptanmıştır.

Tablo 4

İlgeç ve Dolaylı Tümleç Kullanımı

Toplam ilgeç ve dolaylı tümleç kullanımı			
912			
Doğru		Yanlış	
Sayı	%	Sayı	%
383	42	529	58

Aşağıda yer alan Tablo 5'teki veriler, en çok yapılan yanlış türünün 399 bağlamı bulunan ve toplam yanlışların %31'ni oluşturan *adıl tümlece aktarma* olduğunu göstermiştir. Geriye kalan toplam yanlışların %10'unu *de ilgeç değişkenleri + dizim/grubu*, %10'unu *de ilgeci + ad-eylem dizimi*, %9'unu *à ilgeci + hayvan / nesne adı*, %9'unu *de ilgeci + eylem ya da ön ad dizimi*, %7'sini *à ilgeci + sözcük dizimi/grubu ve tümce*, %7'sini *ilgeç + tonik adılı*, %7'sini *aynı ilgeç + dizim/grup*, %6'sını *à ilgeci + kişi adı*, 4'nü *ilgeç + yer tümleci* oluşturmuştur.

Tablo 5

Yanlış Türlerinin Toplamı ve Dağılımları

Yanlış türleri	Yanlışların toplamı 529											
	Seçme		Dizim		Eksiltme		Ekleme		Toplam		Doğru	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Adıl tümlece aktarma	72	14	57	11	22	4	13	2	164	31	235	61
De ilgeci değişkenleri+ dizim/grubu	27	5	14	2,6	9	1,7	4	0,7	54	10	3	0,78
De ilgeci + ad-eylem dizimi	22	4	15	3	8	1,5	7	1,3	52	10	5	1,3
À ilgeci + hayvan / nesne adı	20	3,7	16	3	9	1,7	5	1	50	9	7	1,8
De ilgeci + eylem/ön ad dizimi	21	4	14	2,6	6	1	6	1	47	9	10	2,6
À ilgeci + sözcük dizimi/tümce	17	3	11	2	6	1	5	0,75	39	7	18	4,7
İlgeç + tonik adlı	18	3	12	2	5	1	2	0,5	37	7	20	5,3
Aynı ilgeç + dizim/grup	15	3	14	3	4	0,75	4	0,75	37	7	20	5,3
À ilgeci + kişi adı	16	3	8	1,5	5	1	1	0,18	30	6	27	7
İlgeç + yer tümleci	10	2	7	1,3	1	0,18	1	0,18	19	4	38	10
Toplam	238	45	168	32	75	14	48	9	529	100	383	100

Bu bilgiler çerçevesinde, Tablo 5'te yer alan her tümleç kullanımını kendi başlığı altında sadece yanlış türleri incelenip, en sık yapılan yanlış türünden en az yapılan doğru bir sıra izlenecektir. Bütüncede bulunan bütün yanlışları burada gösteremeyeceğimiz için, her tümleç kullanımının yanlış türü ile ilgili üretiliş sıklığı dikkate alınarak en az 1 en fazla 5 farklı örnek verilecektir.

3.1. Adıl tümlece aktarma

Bütüncede en çok üretilen yanlış adıl tümlece aktarma sürecinde olmuş ve 399 bağlamdan 235 doğru kullanım ve 164 yanlış üretim belirlenmiştir. En çok yapılan dil içi yanlış türü %14 oranında seçme yanlışı olmuştur.

1. Ils offrent un petit cadeau à leur mère. → Ils **lui** offrent un petit cadeau.

S: * Ils **leur** offrent un petit cadeau. / * Ils **l'**offrent un petit cadeau

2. Elle joue souvent de la guitare. → Elle **en** joue souvent.

S: * Elle **le** joue souvent. / * Elle **y** joue. / * Elle **lui** souvent joue.

3. Mon frère nage dans la piscine les soir. → Mon frère **y** nage les soirs.

S: * Il **en** va les soirs. / * Mon frère va **là** les soirs. / * Il **lui** va.

4. Ma sœur est sortie de la maison très tôt. → Ma sœur **en** est sortie très tôt.

S: * Ma sœur **y** est sortie tôt. / * Elle **l'**est sortie très tôt.

5. Je m'occupe de faire mes devoirs. → Je m'**en** occupe.

S: * Je me **l'**occupe de. / * Je m'**y** occupe mes devoirs. / * Je me **lui** occupe de faire.

Bu dilbilgisel ulamda üretilen dil içi yanlış türlerinden bir diğeri, %11 oranında dizim yanlışlığı olmuştur.

6. Ils offrent un petit cadeau à leur mère. → Ils **lui** offrent un petit cadeau.

D: * Ils offrent **lui** un petit cadeau. / * Ils offrent un petit cadeau à **lui**.

7. Mon frère nage dans la piscine les soir. → Mon frère **y** nage les soirs.

D: * Il va **y** les soirs.

8. Je **m'**occupe de faire mes devoirs. → Je m'**en** occupe.

D: * Je **en m'**occupe. / * Je **m'**occupe **en**.

Öğrenciler %4 oranında herhangi bir adıl kullanmamayı tercih ederek eksiltme yanlışlığı yapmışlardır.

9. Ils offrent un petit cadeau à leur mère. → Ils **lui** offrent un petit cadeau.

Ek: * Ils **Ø** offrent un petit cadeau.

10. Mon frère nage dans la piscine les soir. → Mon frère **y** nage les soirs.

EK: * Il **Ø** va les soirs.

Son olarak, adilla birlikte adılı yerine kullandıkları dizimi veya ek bir adıl kullanılmasıyla %2 oranında ekleme yanlışlığı yapılmıştır.

11. Mon frère nage dans la piscine les soir. → Mon frère **y** nage les soirs.

E: * Il **en** va **la piscine**.

12. Ma sœur est sortie de la maison très tôt. → Ma sœur **en** est sortie très tôt.

E: * Ma sœur **y** est sortie **de la maison**. / * Elle **l'y** est sortie très tôt.

3.2. De ilgeç değişkenleri + dizim/grup

Bu kullanımda en sık yanlış türü olarak %5 oranında seçme yanlış türü belirlenmiştir.

13. Kévin profite du soleil. → Kévin **en** profite.

S: *Kévin **lui** profit. / *Kévin **leur** profite. / *Kévin **se** profite. *Il **y** profite.

D: *Il profite **en**.

Ek: *Kévin Ø profit. / *Il Ø profite Ø soleil.

E: *Kévin *en* profite *du soleil*. *Il *en* profite *du*. *Il *du* profite.

3.3. De ilgeci + ad-eylem dizimi

Öğrenciler bu dizimde %4 ve %3 oranında seçme ve dizim yanlışlarını birbirlerine yakın oranda üretmişlerdir. Ayrıca eksiltme ve ekleme yanlış türleri de neredeyse oransal olarak eşitler.

14. Je suis content *de pouvoir réussir mes examens*. → J'*en* suis content.

S: *Je suis content de pouvoir *leur* réussir. / *Je *les* suis content.

D: *Je suis *en* content. / *Je suis content d'*en* pouvoir.

Ek: *Je Ø suis content. / *Je Ø suis content de pouvoir.

E: *J'*en* suis content *de pouvoir réussir*.

3.4. À ilgeci + hayvan / nesne adı

Bu yanlış türünde, dil içi yanlışları olan %3,7 seçme ve %3 dizim ile dil dışı yanlışlar olan %1,7 eksiltme ve %1 ekleme yanlışları arasında çok önemli bir fark olmamıştır.

15. Elle pense *à son chien*. → Elle *y* pense.

S: *Elle *lui* pense. / *Elle *le* pense. * Elle pense à *lui*.

D: * Elle pense à *lui*. / Elle pense *y*.

Ek: *Elle Ø pense.

E: Elle *y* pense *à son chien*. / Elle *y* pense à *lui*.

3.5. De ilgeci alan eylem ya da ön ad dizimi

Öğrenciler bu dilbilgisel ulamda kullanılması gereken nötr *en* adlı ile ilgili dil içi yanlışlarından %4 seçme, %2,6 dizim ve dil dışı eksiltme ve ekleme yanlışlarından %1 oranında yanlış üretmişlerdir.

16. Elle souhaite *de faire du parachute*. → Elle *en* souhaite.

S: *Elle *y* souhaite. / *Elle *le* souhaite. * Elle souhaite de *le*.

D: * Elle souhaite d'*en*. / Elle souhaite *en*.

Ek: *Elle Ø souhaite.

E: Elle *en* souhaite *de faire*. / Elle *en* souhaite *du parachute*.

3.6. À ilgeci + sözcük dizimi/grubu ve tümce

Öğrenciler bu kullanımda ise, nötr y adlı ile ilgili dil içi yanlışlarından %3 seçme, %2 dizim ve dil dışı %1 eksiltme ve %0,75 ekleme yanlışları yapmışlardır.

17. J'ai écouté à ce que tu m'as dit. → J'y ai écouté.

S: *J'**en** ai écouté. / *Je **lui** ai écouté. / * Je **leur** ai écouté.

D: * J'ai écouté à **y**. / *J'ai **y** écouté. / *J'ai écouté **y**.

Ek: *Je **Ø** ai écouté.

E: J'ai **y** écouté à **tu m'as dit**. / J'y ai écouté à **quoi tu m'as dit**.

3.7. İlgeç + tonik adlı

Öğrenciler, tonik adılının kullanımında %3 seçme, %2 dizim ve dil dışı %1 eksiltme ve %0,5 ekleme yanlışları üretmişlerdir.

18. Je m'intéresse à nos voisins. → Je m'intéresse à **eux**.

S: *Je m'y intéresse. / *Je m'**en** intéresse. / *Je me **l'**intéresse.

D: *Je m'**eux** intéresse. / *J'**eux** m'intéresse. / *Je m'intéresse **eux**.

Ek: *Je m'intéresse **Ø**.

E: *Je m'y intéresse à **eux**.

3.8. Aynı ilgeç + dizim/grup

İlgeç kullanımının diğer özelliklerinden biri, à ve de ilgeçlerinin aksine tümcedeki kullanımın kaldırılamamasıdır. Bu adılının kullanımında öğrencilerin %3 seçme ve dizim ve %0,75 eksiltme ve ekleme yanlışları yaptıklarını tanık olunmuştur.

19. Il a cueilli des fleurs pour ses collègues. → Il a cueilli des fleurs pour **eux**.

S: * Il a cueilli des fleurs pour **elles**. / * Il **leur** a cueilli des fleurs. / *Il a cueilli des fleurs pour **leur**.

D: * Il a **eux** cueilli des fleurs. / * Il a cueilli des fleurs **leur**. / *Il a cueilli **eux** des fleurs.

Ek: * Il **Ø** a cueilli des fleurs pour. / *Il **Ø** a cueilli.

E: Il **leur** a cueilli des fleurs pour **elles**. / * Il **eux** a cueilli des fleurs **leur**.

3.9. À ilgeci + kişi adı

Bu ilgeç diziminin kullanımında öğrenciler, 16 bağlamda ve %3 oranda seçme, 8 bağlamda ve %1,5 oranda dizim yanlışları yaparken, eksiltme ve ekleme yanlışlarını 1 bağlamda ve %0,18 oranda üretmişlerdir.

20. Il a écrit une lettre à Aurélie. → Il *lui* a écrit une lettre.

S: * Il a écrit une lettre à elle. / * Il y a écrit une lettre. / * Il *l'*a écrit une lettre.

D: * Il a *lui* écrit une lettre. / Il a écrit une lettre *lui*.

Ek: * Il *Ø* a écrit une lettre.

E: Il *lui* a écrit une lettre à Aurélie. Il à elle a écrit une lettre.

3.10. İlgeç + yer tümleci

Öğrencilerin en az yanlış yaptıkları ilgeç dizimi ve aktarması bu ulam olmuştur. 10 bağlamda ve %2 oranda seçme, 7 bağlamda ve %1,5 oranda dizim yanlış üretilirken, 1 bağlamda ve %0,18 oranda eksiltme ve ekleme yanlışları yapmışlardır.

21. Je viens *de l'école* et vais *au marché*.

S: *J'y viens et *en* vais. J'en viens et *le* vais. *J'y viens et vais *là*.

D: * Je viens *d'en* et vais-y.

Ek: * J'en viens et *Ø* vais. / * Je *Ø* viens et *Ø* vais. / * Je *Ø* viens et y vais.

E: J'*en* viens *l'école* et y vais à. / * J'*en* viens *de l'école* et y vais *au marché*.

Öğrencinin dil içi yanlışlarından en çok seçme yanlış türünü üretmesi, aşırı genelleştirme nedenine bağlanabilir. Zira öğrenci *Ils offrent un petit cadeau à leur mère* tümcesinde altı çizili ilgeç dizimini *lui* adılına aktarması gerekirken, **Ils l'offrent un petit cadeau* örneğindeki gibi *l'* aktarmasına yönelmiştir. Öğrenci, bu dizimi bir adıla aktarması gerektiğinin farkındadır ve bir adılı bunun yerine göreve koymuştur ancak adıl konusunda doğru aktarma yapamamış ve *lui* adılı yerine kullanmış olduğu *l'* adılı gibi adıl ulamlarını genelleştirerek tümce içinde kullanmıştır. Seçme yanlışları incelendiğinde, *Il a écrit une lettre à Aurélie / Il lui a écrit une lettre* örneğindeki gibi altı çizili ilgeç dizimini dolaylı tümleç adılına aktarması yapıp, eylemden önce getirmesi yerine, ilgeçten sonra *Il a écrit une lettre à elle* altı çizili dizimdeki gibi tonik adıla aktarmayı uygun bulmuştur. Bu aktarma dilbilgisel olarak doğrudur ancak öğrencinin dolaylı tümleç adılına kullanması istenirken, öğrencinin bu konuyu belki daha iyi kavramış ve dilbilgisel bakımdan doğru olduğunu öğrenmiş olması, yanlış yapmak istememesi dolayısıyla ilgeç + dizim/grup kuralını kullanmasına yol açmıştır. Bu kullanım seçimine yönelmesi, seçme yanlışlarında öğrencinin öğrendiği dilde kabul edilen yapı, biçim veya kullanım seçeneklerinden kendine göre doğru veya yanlış çıkarımda bulunmasına neden olmuştur. Ayrıca öğrenci, *J'ai écouté à ce que tu m'as dit*. → *J'y ai écouté* örneği için, **J'ai écouté à y* yanlış üretimini yapmıştır. Türk üniversite öğrencilerinin eğitim süreçleri boyunca en sık öğrendikleri ve karşı karşıya kaldıkları dil İngilizcedir. Fransızca ile aynı dil

ailesinde yer alan bu dilde, bu türden ilgeç + adıl kullanımlarıyla sık karşılaşılır. Dolayısıyla öğrencinin bu türdeki yanlışları, yeni öğrendiği dili konuşurken veya yazarken daha önce öğrenmiş olduğu dile benzetmesi sonucunda ürettiğini düşünüyoruz.

Öğrencilerin dizim yanlışları, dil içi olabileceği gibi dil dışı da olabilir. Zira *Ils offrent un petit cadeau à leur mère.* → Ils **lui** offrent un petit cadeau örneğinde görülebileceği gibi öğrenci *Ils offrent un petit cadeau à lui* dizimini ya da *Elle pense à son chien.* → Elle y pense örneğinde **Elle pense à lui* kullanımını tercih etmiştir. İlk örnekte bazı tonik adılların dolaylı tümleç adılına benzemesi ve bunların sözdizimsel olarak tümce içinde farklı yerlerde konumlanmaları, öğrencinin bunları yanlış yorumlayıp kullanmasına yol açmışken, ikinci örnekte öğrenci kişi, hayvan/nesne kavramlarının dilbilgisel ulamlarını karıştırmıştır. Bu nedenle öğrenci, bu türdeki dil içi dizim yanlışlarını, yanlış yorumlama nedeninden yapma olasılığı vardır. Ayrıca *J'ai écouté à ce que tu m'as dit.* → *J'y ai écouté*, **J'ai y écouté*; *Elle souhaite de faire du parachute.* → *Elle en souhaite.* → **Elle souhaite en*; *Je m'occupe de faire mes devoirs.* → *Je m'en occupe.* → **Je en m'occupe.* / **Je m'occupe en* gibi örneklerde yer alan yanlış dizimler incelendiğinde, öğrencinin adıla aktarmasını yaptığı ulamları tümce içinde eylemden önce veya sonra, tümce sonunda yerleştirdiği görülmüştür. Bunlar için, tümce içinde net bir konum belirleyememiştir. Bu öğrencilerin önemli bir çoğunluğunun anadilleri Türkçedir ve belirtili nesnenin Türkçede sözdizimsel yönden tümcede net bir yeri yoktur. Sözün kıyası, belirtili nesnenin kurallı bir tümce içinde bu öğeden sonra ya da önce net olarak yer aldığını ifade etmek yanlıştır. Bu ulam yalnızca vurgulandığında yükleme yaklaştırılır. Öte yandan belirtisiz nesne, her zaman yüklem önünde konumlanır ve yükleme arasına *de*, *bile*, *dahi* ve *da* pekiştireç ilgeçleri dışında hiçbir öge yerleştirilmez (Özkan, 2013, s. 39-41). Dolayısıyla Fransızcada öğrencinin bu konuda dizim yanlışları yapması, bu yapıyı daha önce öğrenmiş olduğu bir dile benzetmesi ve bir dildeki yapı biçim veya kullanımı, yeni öğrendiği bir dile olumsuz aktarması sonucunda dil dışı yanlış üretimi veya girişiklik nedenlerinden kaynaklanmış olabileceği ileri sürülebilir.

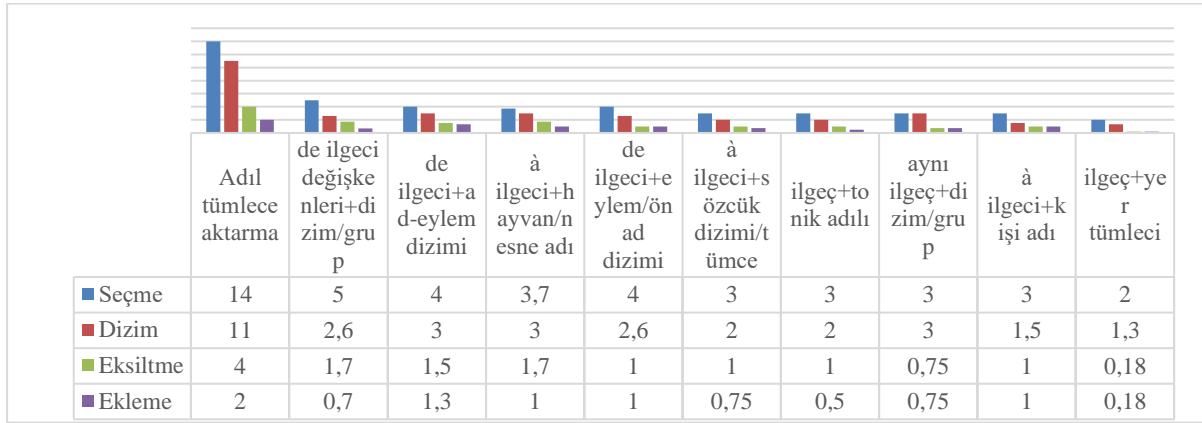
Eksiltme yanlışları, *Mon frère nage dans la piscine les soirs.* → *Mon frère y nage les soirs.* → **Il Ø va les soirs*; *Kévin profite du soleil.* → *Kévin en profite.* → **Kévin Ø profit.* / **Il Ø profite Ø soleil*; *Je suis content de pouvoir réussir mes examens.* → *J'en suis content.* → **Je Ø suis content.* → **Je Ø suis content de pouvoir* gibi örneklerde görülebileceği gibi, öğrencinin kullanılması gereken bir yapıyı ya iyi öğrenemediği ya da var olan bilgisinden şüphe ettiği için, işleve koymaktan çekinmesi sonucu ortaya çıktığı düşünülen dil içi düşük üretim yanlış türleri olarak değerlendirilmiştir.

Ekleme yanlışları, *Mon frère nage dans la piscine les soir.* → *Mon frère y nage les soirs.* → * *Il en va la piscine;* *Je m'intéresse à nos voisins.* → *Je m'intéresse à eux;* → **Je m'y intéresse à eux;* *Elle pense à son chien.* → *Elle y pense.* → **Elle y pense à son chien.* / **Elle y pense à lui* gibi örnekler incelendiğinde, öğrencinin aynı işlevdeki iki yapıya tümcede yer vermesi sonucunda aşırı genelleştirmeye veya yanlış çıkarımda bulunmaya yöneldiği değerlendirilmiştir. Zira bu yanlışlarda, adıla aktarmasını yapmış olduğu yapıyı veya dizimi tümcede aynı adıyla birlikte yeniden kullanması yanlış yorumlamasına ve *s'intéresse à* gibi çift adillik ve ilgeçli eylemlerde üçüncü bir adılı kullanması, aşırı genelleştirmesine yol açmış olabileceği öne sürülebilir.

Sonuç

Fransızcadaki ilgeç tümleci ve dolaylı tümleç ulamlarının yapısal ve biçimsel yönden aynı oldukları ve sözcük diziminde ilgeç dizimi/grubunu oluşturdukları ortaya çıkmıştır. Eyleme bağlı oldukları için, bunların sözdizimsel olarak bir tümcenin sonunda görev gördükleri saptanmıştır. İlgeç tümlecinin aynı zamanda dolaylı tümleç adılina aktarmasının yapılabildiği belirlenmiştir. Aktarması yapılan ilgeç diziminin/grubunun türü değişip, adıl ulama dönüşmüş olduğu anlaşılmıştır. Bundan ötürü bu durum, adıl ulamın sözdizimsel olarak tümcede yüklemden hemen önce konumlanmasına yol açmıştır. Ayrıca ilgeçten sonra yer alan dolaylı tümleç diziminin yalnız başına tonik adıla aktarması yapılarak, tümcenin sonunda konumlanan ve aynı işlevi yerine getiren ilgeç + tonik dizimine dönüşebildiği görülmüştür.

Türk üniversite öğrencilerin aynı dizilimden oluşan ve birbirine aktarması yapılabilen Fransızcada ilgeç tümleci ile dolaylı tümleç kullanımlarında zorlandıkları anlaşılmış ve bu konuyla ilgili elde edilen bütüncenin çözümlemesi, farklı yanlış türlerini değişik nedenlerden ürettiklerini göstermiştir. Öğrencilerin ilgeç tümleci ile dolaylı tümleç kullanımlarının toplamından elde edilen bütüncenin %42'si doğru kullanımdan oluşurken, %58'i yanlış üretimi kapsamıştır. Bu yanlışlarda 238 bağlamda ve %45 oranda en sık yapılanı seçme, ardından 32 bağlamda ve %32 oranda dizim, daha sonra 75 bağlamda ve %14 oranda eksiltme ve son olarak, 48 bağlamda ve %9 oranda ekleme yanlışları belirlenmiştir. Söz kalabalığı yapmamak amacıyla öğrencilerin ilgeç tümleci ile dolaylı tümleç yanlışlarından elde edilen verilerin yanlış türlerine dağılımı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. İlgeç tümleci ve dolaylı tümleç yanlış türlerinin dağılımı

Şekil 1’de görülebileceği gibi bunlardan diğerlerine göre daha fazla sorusu ve 164 bağlamı bulunan adıl tümlece aktarma, sırasıyla seçme, dizim, eksiltme ve ekleme olmak üzere %31 oranda en çok yanlış üretilen ulam olarak başı çekmiştir ancak aynı zamanda doğru üretimler içinde %61 oranda en çok doğru yapılan ulam olmuştur. Geriye kalan diğer bütün dilbilgisel ulamlar, Şekil 1’deki sırasına göre en çok yanlış yapılandan en az yapılandan doğru sıralanmıştır.

Öğrencinin dil içi yanlış nedenlerinde en sık olarak seçme yanlış türünü, konuyla ilgili bilgi eksikliği ve olması gereken aktarmayı uygulamaya koyamaması dolayısıyla aşırı genelleştirme yapmasından ötürü ürettiği saptanmıştır. Öğrencilerin ürettikleri dizim yanlışlarının hem dil içi hem dil dışı nedenlere bağlı olabilecekleri, Fransızca sözdiziminin farklılığından, kendi anadillerinin ya da öğrenmiş oldukları farklı bir dilin sözdizimini yanlış yorumlayıp, Fransızca sözdizimine uyarlamaya çalışmalarından ve böylece yanlış üretimi veya girişiklik nedenlerinden kaynaklanabileceği ortaya çıkmıştır. Öte yandan öğrenciler eksiltme yanlışlarını, öğrendikleri konuyla ilgili yeterince bilgiye iye olamamaları ve bunun sonucunda, bunu kullanmaktan çekinmeleriyle dil içi nedenlerden düşük üretim yanlış türünü yaptıkları anlaşılmıştır. Son olarak, öğrencilerin ekleme yanlışlarını işlevsel olarak koşul görevi gören dilbilgisel yapıları aynı tümcede kullanmasıyla aşırı genelleştirme yaptıkları veya yanlış çıkarımda buldukları görülmüştür.

Sonuç olarak, Fransızcadaki ilgeç tümleci ile dolaylı tümleç ulamlarının arasındaki bağıntı, yapısal farklılıklar ve aktarma sonucunda farklı ulamlara dönüşmeleri nedeniyle Türk üniversite öğrencileri bu yapıları kullanırken, bunların dil içi yanlış türlerinden seçme ve dizim yanlışlarını daha sık üretmelerine yol açmıştır. Diğer taraftan bu öğrencilerin, daha önce öğrenmiş oldukları dillerin Fransızcaya dolaylı veya dolaysız yönden etki etmesiyle dil dışı yanlış türlerinden eksiltme ve dizim yanlışlarını yapmalarına neden olmuştur.

Bu bilgiler ışığıında, dil içi aktarmalar bağlamında, öğrencilerin zorluk çektikleri farklı konular incelenmeye alınmalı; yapısal, biçimsel, sözdizimsel ve işlevsel farklılıklar göz önünde bulundurularak, Fransızca dil bilgisi yapıtları kaleme alınmalıdır. Her Fransızcadaki işlevsel ve yapısal farklılıklar dikkate alınarak, işlevden yapıya doğru bir yöntemin benimsenerek bir eğitimin temel alınmasıyla, karşı karşıya kalınan zorlukların ve dil öğrenimi sürecinde öğrencilerin ürettikleri yanlışların önemli bir çoğunluğunun giderilebileceği kanısındaız.

Kaynakça

- Alan, S. (2005). *Fransızca Öğrenen Türklerin Yaptıkları Biçimbilimsel ve Sözdizimsel Yanlışların Çözümlemesi*. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil Öğretimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Alan, S. (2013). Fransızca Öğrenen Türklerin Yaptıkları Adıl Yanlışlarının Çözümlemesi. *Dil Dergisi*, 159, 48-61.
- Arslan, N. ve Baştürk, M. (2021). Analyse des erreurs issues de la conjugaison des verbes chez les apprenants en classe préparatoire de français. *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 24(45), 1-21.
- Bosnalı, S. ve Topaloğlu, Y. (2018). Fransızca Tanımlık Ulamının Yanlış Çözümlemesi Yöntemiyle Karşıtsal Bir İncelemesi. *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 1203-1222.
- Corder, S. P. (1981). *Error Analysis and Interlanguage*. London: Oxford University Press.
- Choi-Jonin, I. ve Delhay, C. (1998). *Introduction à la méthodologie en linguistique: application au français contemporain*. Strasbourg: Presses Universitaires de Strasbourg.
- Debyser, F. (1970). La linguistique contrastive et les interférences. *Langue française*, n 8. *Apprentissage du français langue étrangère, sous la direction de Emmanuèle Wagner*, 31-61.
- Delatour, Y. ve Jennepin, D. ve Léon-Dufour, M. ve Teyssier, B. (2004). *Nouvelle grammaire du Français*. Paris: Hachette Livre.
- Delen Karaağaç (2012). Des erreurs linguistiques et des effets de contexte: analyse de différents types d'erreurs commises par les étudiants turcs. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(23), 175-184.
- Dolgopolsky, A. (2008). *Nostratic Dictionary*. Cambridge, UK: McDonald Institute for Archaeological Research: University of Cambridge.
- Dubois, J. ve Giacomo, M. ve Guespin, L. ve Marcellesi, C. ve Marcellesi, J.-B. ve Mével, J.-P. (2002). *Dictionnaire de linguistique*. Paris: Larousse-Bordas/VUEF. -
- Erbaş (2019). *Etude des erreurs du français écrit chez les élèves turcs*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Batı Dilleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı Fransız Dili Ve Edebiyatı Bilim Dalı.
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.

- Feuillet, J. (1988). *Introduction à l'analyse morphosyntaxique*. Paris: Presses Universitaire de France.
- Fries, C. C. (1945). *Teaching & Learning English as a Foreign Language*. USA: The University of Michigan Press.
- Greenberg, J. H. (2002). *Indo-European and Its Closest Relatives : The Eurasiatic Language Family. Volume 2, Lexicon*. Stanford California: Stanford University Press.
- Grevisse, M. ve Goosse, A. (2011). *Le bon usage, grammaire langue française*. 15. basım, Paris: De Boeck & Duculot.
- Jabeen, A. (2015). The Role of Error Analysis in Teaching and Learning of Second and Foreign Language. *Education and Linguistics Research*, 1(2), 52-61.
- Karan, D. (2016). Analyse des Erreurs syntaxiques des Productions Ecrites Chez les Apprenants Turcs Dans l'Enseignement du FLE Suivants l'Approche Communicative. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 133-152.
- Karagöz (2020). *Analyse des erreurs commises par les étudiants turcs lors de la traduction du turc en français*. Thèse de maitrise. République de Turquie université Bursa Uludağ institut des sciences de l'éducation département des langues étrangères section de l'enseignement du français.
- Kerimoğlu, C. (2014). *Genel Dilbilime Giriş: Kuram ve Uygulamalarla Dilbilim, Göstergibilim ve Türkoloji*. Ankara: Pegem Akademi.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri: Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Lado, R. (1957). *Linguistics across cultures: Applied linguistics for language teachers*. United states of America: The University of Michigan.
- Maingueneau, D. (1994). *Syntaxe du français*. Paris: Hachette Livre.
- Martin, R. (2002). *Comprendre la linguistique*. Paris: PUF, Quadrige.
- Martinet, A. (1980). *Eléments de linguistique générale (in French)*. Paris: Armand Colin.
- Mounin, G. (2012). *Dictionnaire de la linguistique*. Paris: Presses Universitaires de France.
- Odling, T. (1997). *Language Transfer: Crosse-linguistique influence in language learning*. New York: Cambridge University Press.
- Özçelik, N. (2019). Comparison Study: French and Turkish. *International Journal of Languages' Education and Teaching (IJLET)*, 7(4), 312-329.

- Özçelik, N. ve Topçu Tecelli, N. (2007). Fransızca Dilbilgisi Öğreniminde Üniversite Öğrencilerinin Karşılaştıkları Güçlükler: Fransızca ve Türkçede Sözdizimsel ve Biçimbilimsel Farklılıklar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 282-293.
- Özkan, M. (2013). *Türkçe Cümle Bilgisi-II*. Ankara: Saray Matbaacılık.
- Rissman, L. ve Legendre, G. ve Landau, B. (2013). Abstract Morphosyntax in Two- and Three-Year-Old Children: Evidence from Priming, Language Learning and Development. Routledge, 37-41.
- Türkoğlu & Çavdar (2015). Les erreurs faites par les étudiants du département du Fle à l'expression écrite. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (Özel Sayı), 285-297.
- Serdaroğlu (2019). *Fransızca Öğretiminde Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerilerinde Yaşadıkları Sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı Fransızca Öğretmenliği Bilim Dalı.
- Şavlı, F. ve Güler, Ö. (2014). Fransızca Öğreniminde Öğrencilerin Sıkça Yaptığı Yazım Hataları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri. *International Journal of Language Academy*, 2(1), 137-150.
- Tesnière, L. (1959). *Éléments de syntaxe structurale*. Paris: Ouvrage publié avec le concours du Centre National de la Recherche Scientifique, Librairie C. Klincksieck.
- Topaloğlu, Y. (2019). Dil Öğreniminde Yabancıllık. İstanbul: Hiper Yayın.
- Topaloğlu, Y. (2020). Fransızca Adıl Tümleç Kullanımının Yanlış Çözümlemesi Yöntemiyle Karşıtsal Bir İncelemesi. M. G. Dağıstanlıoğlu içinde, *Güncel Dil ve Edebiyat Araştırmaları* (s. 21-53). Yenışehir / Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Topaloğlu, Y. (2020). Karşıtsal Dilbilim ve Yanlış Çözümlemesi: Türk Öğrencilerin Fransızca İlgi Adılları Kullanımı. M. G. Dağıstanlıoğlu içinde, *Dil ve Edebiyat Araştırmaları* (s. 135-155). Yenışehir/Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Topaloğlu, Y. (2022). *Fransızca ve Türkçenin Sözdizimi: Karşıtsal ve Dağılımsal Bir Çözümleme*. Ankara: Günce Yayınları
- Topçu Tecelli, N. & Özçelik, N. (2007). Fransızca Dilbilgisi Öğreniminde Üniversite Öğrencilerinin Karşılaştıkları Güçlükler: Fransızca ve Türkçede Sözdizimsel ve Biçimbilimsel Farklılıklar. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 282-293.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Yabancı Dil Yayınları.